

SZENTES és VIDÉKE

A Csongrádvármegyei Gazdasági Egyesület Hivatalos Közlönye.

Megjelen **vasárnap** és **csütörtökön**.
Előfizetési ár:
Majdnyevre 2 korona 50 fillér. Felévre 3 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-tér, Harris-ház,
hová a kéziratok eljárnak.

Hirdetéseket és nyilvántartási közleményeket
a kiadóhivatal
mérésélt áron számít fel.

A

Csongrádvármegyei munkásnyomor.

Ezen a címen feltűnő cikket közöl a »Budapesti Hírlap« mult vasárnap-i száma, apró részletességgel foglalkozván a vármegyénkbeli munkásviszonyokkal és általában a munkás-kérdéssel.

Nem tudjuk, honnan vette nevezett fővárosi lapársunk az adatait, vagy talán a cikket a maga egész terjedelmében; de látjuk, hogy az adatok csak úgy hemzsegnek a valótlanságoktól és tudjuk, hogy sem a vármegye gazdasosztályának, sem pedig magának a munkásigénynek nem tesznek jó szolgálatot azok, akik akár az adatokat, akár a cikket szolgáltatatták; — mert hiszen sokat lehet írni arról, hogy a munkások száma vármegyénkben ma már annyira megcsokasodott, hogy az itteni földbirtok nem képes valamennyinek foglalkozást adni; lehet írni arról is, hogy munkásaink jelentékeny hányada tényleg annyira elidegenedett a földmíveléstől, hogy ma már nem is tartja keresetnek, ha nem földmunkával, kubikolással keresi a kenyerét és beszélhetnénk sokat akár az egyéni igyek megnövekedéséről, akár arról, hogy a munkásosztály asszonyai, leányai hozzájárulnak-e megfelelő munkával a család fenntartás költségeinek megszerzéséhez vagy nem, — egyébként azonban arról adni hamis híresztelést, mintha a mi megyebeli földmunkásaink annyira fényűzők, vagy korhelyek volnának, hogy keresetüket általában ebbe ölnék bele, vagy hogy itt olyan nagymérvű volna a munkásnyomor, hogy csaknem hétezer munkás állana kereset nélkül: ez olyan elferdítése a való tényeknek, amelyet sem munkásaink, sem a megyebeli viszonyok helyes érdeke szempontjából cáfolatlanul nem hagyhatunk akkor, amikor különben — érdekes és tanulságos voltánál fogva, a Budapesti Hírlap cikkét íme egész terjedelmében közöljük az alábbiakban, — természetesen a bevezető rész elhagyásával, mely áldott emlékü volt főispánunk, néhai Vadnay Andor dr. nak a munkáskérdésben kifejtett nagystilű munkásságát méltatja az elismerés meleg hangján.

»Szentesen — így eseteli a cikk a megyebeli munkáshelyzetet — 1200 munkás közül állandóan 700 áll tétlenül. M i n d s z e n t e n, ahol a kenyértelenség miatt egyre jobban terjed a szocializmus, 600 ember nyomo-

rog. Horgoson 430 napszámos közül 230-nak nincs munkája. Szegváron, 220 munkás közül csak százat tud foglalkoztatni a két szomszédos uradalom. S ö v é n y h á z á n 300—400 munkás él, akik közül száz van kenyér nélkül. Cs a n y o n 350 napszámos közül állandóan egy sines foglalkoztatva; kétszázán saját földesekjűkön dolgoznak, egynéhányan kubikolni vannak. K i s t e l e k 1300 munkása vasúti munkálatoknál kapott alkalmazást. Csongrádon 700 munkás áll kereset nélkül. Ezek közül számosan aratási szerződést sem kaptak. Az algyői és mágoosi nép a Pallavicini uradalomban (?), T á p é 300 földmunkása pedig bérletföldeken talál keresetet. S á n d o r f a l v á n a k 400—500 napszámosa közül 200—300 ember van foglalkozás nélkül.

Ime a rengeteg szám: hatezer nyolczszáz acélos munkáskar kénytelen dologtalanul benyúlni a délibábos, aranykalászszal terhes Alföld szívében. Ismételjük, hogy m o s t, a gabona betakarítása idején néhány heti munkát kaptak az inségek, bár nem valamennyien. A mezei dolgok végeztével aztán egyszerre tör ki a rettentő tömegnyomor, melynek öntudatos, erős kézzel kell elejét állani.

Az inség egyik főoka abban az averzióban keresendő, melylyel az alföldi munkánsép nagy része a szorosan vett mezei munkával szemben viseltetik. A nehéz földműráshoz szokott kubikos nem szíveli a könnyebb mezei munkát. A kubikos családok gyermekeiket is ebbe a foglalkozásba nevelik, mert a földmunka eléggé jövedelmező, sőt néhány év előtt csinos vagyonkát lehetett összegyűjteni a kubikolásból. Horváth Gyula kormánybiztossága idején, mikor a tiszai védgátakat építették, a kubikosok olykor napi 8—10 forint keresethez jutottak. Azt remélik még mindig ezek a jó emberek, hogy megismétlődik az elmúlt idő, melynek elkövetkeztét a körös-tisza-marosi ármentesítő társulat védgátjainak magasztalásakor várják. Ez a munkálat ugyan előkészítés alatt áll, de a kivételre csak két-három esztendő múlva kerül a sor és akkor is legfőlebb ezerkét-száz munkást foglalkoztathat.

Két érdekes eset hozható fel annak illusztrálására, hogy a csongrádvármegyei kubikosnép irtózik a földmíveléssel járó munkától. Néhány év előtt Mindszent közszégből küldöttség kereste T D a r á n y i Ignác földmívelési minisztert, a foglalkozás nélküli népnek

munkát kérve. A miniszter a deputátusok közül huszonnyolc embert a saját birtokára akart szerződtetni, hogy a cséplésnél segítsenek. Sem a küldöttek, sem az otthon maradt 600 ember között nem akadt egy is, aki vállalkozott volna a munkára. Ugyancsak pár esztendeje Keglevich István gróf 25 munkást keresett jó feltételekkel abauji birtokára. A csongrádiak azt mondták: Ha a gróf úr dolgoztatni akar, adja ki a munkát köbméter szerint vállalatba, majd akkor szóba állunk. Így beszél a túlontúl önértetes alföldi munkás, aki inkább kereset nélkül van, semhogy szerinte megalázó szerződést kössön.

Nagy baj az is, hogy a munkások feleségei, leányai semmiféle háziipart nem folytatnak. Igaz, a munkásparaszt büszke erre is. De mit ér a büszkeség, ha nyakán a teher, homlokán a megélhetés mély barázdái. Bezzeg a tót asszony nem röstelli a csipkeverést, a román és a szerb a himzést, a bosnyák a szőnyegszövést. A bolgár, román és német asszony maga állítja elő házi ipari szükségleteit és a fölösleget jó áron értékesíti. Mikor látja be a józan magyar nép, hogy asszonyaik célszerű foglalkoztatása gyökeresen megoldaná egzisztenciális válságukat? A háziipar megkedveltetése méltó föladat volna a nemzeti szociológia számára.

Soha az országban nincs annyi birtoktalan és biztos kereset nélkül való napszámos ember, mint Csongrádvármegyében. A lakosság 34 százaléka tartozik a földnélküliekhez. A megye népének 99 százaléka östermelő: nagybirtokos, kiscgazda, földműves. Középbirtokos egyetlenegy sem található. A birtoktalanok a parasztbirtokok és a tanyaik kiscgazdaságok után élnek. Illetve csak szeretnének élni, mert a tanyaik gazdaságok javarésze tengődik.

Mikor a vasúti hálózatokat építették, a nép rákapott a kubikolásra. Csak aratások maradt otthon a munkáscsapat és kubikolt idegenben késő őszig. Téltre hazatért pihenni. A sövényházi tiszagátnál — T a r y I s t v á n m i n d s z e n t i f ő s z o l g a l o m b ő r k ö z l e s e s z e r i n t — 1897-ben köbméterenként 4—5 frt napi keresete volt egy embernek. A jó munkás 4—500 frtot is hazavitt évente.

A mostani elégedetlenség egyik főoka a munkánsép változott életviszonyaiban keresendő. A kubikos legények nem oly takarékosak, mint voltak apjaik. Bugyogót és lakkos csiz-

mát viselnek, bálznak, iszákoskodnak. A mellett szörnyű mód helyték, szinte kihívók. A régi alázatosságot, tekintély-tiszteletnek nyoma sincs viselkedésükben. Ellenben a kisbirtokos szerény, csaknem megalázkodó, mert érzi a szomorú vagyontalanságot, az állandó bizonytalanságot, mely az időjárás szelelyeiben nyilvánul.

Csongrád megye földmunkásai a mederszabályozásoktól, partbiztosításoktól, a belvízcsatornák építésétől, az ecseদি lép lecsapolásától s a kiviteltől közledeő duna-tiszai csatornától várják a jobb kor hajnalát. Am mindez csak teiv, melynek megvalósítása évtizedek múlva következhetik el. A kubikosoknak tehát másféle kell nézniök munka után. Tary főszolgabíró megfontolásra érdemes gondolata az, hogy a községek oly ingatlan vagyontokat szerezzenek, melyekből elegendő csordajárás, libalegelő és csühejárás hasíttatván ki, apróbb parcellákban művelésre adandók a népek. Kiváló haszonnal járhat a baromfityesztés is.

A nyomor okául felhozható még az is, hogy úgy az uradalom, mint a középbirtokosok csak kalászos növények termesztésével foglalkoznak s így nem nyújtanak hosszabb ideig tartó foglalkozást a népek. A dohány-termelő száma egyre csökken, a jövedelem 1898 tól 1900 ig 239 ezer koronáról 166 ezer koronára esett egyetlen községben. A szőlőtelepítés intenzívebb tételétől, a kender és paprikatermeléstől, a cirok- és selyemtermelés föllendítésétől nagyon sok nyitott seb behegesztése volna remélhető.

Csak természetes, hogy a népyomor türelmetlenséget és izgatottságot szül. Egy hónap előtt a csongrádi szolgabírótság és a községháza ablakait beverték a földmunkások, akiket nem úgy fizetett egy vármegyei műtépítés vezetője, ahogyan ők szeretnék volna. Az agrár-szocializmusnak meleg-ágya lett ez a nem is oly rég tisztára lügetlenségi érzelmű vármegye. A kormányának figyelmébe, a közvetlen intézők jóindulatába kell ajánlanunk a csongrád megyei munkáskérdést, mielőtt még az irtózatossá tömegnyomor kitör.

*

Ime, a Budapesti Hirlap cikke a csongrád megyei munkásnyomorról. Ahogy mondtuk, sok figyelemreméltó van a cikkben, de sok benne a valótlan állítás, a helytelen következtetés is. Ezeket helyesíteni, lesz legközelebbi írásunk feladata.

Vidéki kiállítások. A nemzetek, a népek életében mindenkor kiváló jelentősége, nagy fontossága van a kiállításoknak, még akkor is, ha szerényebb igényekkel létesülnek, szűkebb körlatok közé vannak sorítva is beírják a csendesebb jellegű sikerrel.

Az általános kiállítás mértéke a nemzet haladásának és emelkedésének; tanúbizonyságot tesz az ipar, kereskedelem és közgazdaság egyes ágazatainak fejlettségéről, a művészetek és tudományok terén elért eredményekről, szóval: minden irányban elének tartja a fejlődés, a művelődéssel járó előnyöket.

Nálunk eddig leginkább csak országos jellegű kiállításokat rendeztek, még pedig a fővárosban, vagy a nagyobb vidéki városokban, ahol összpontosulva láttuk az ország minden részéből a termelvényeket, a kézműipar és gépipar különféle tárgyait és cikkeket és így általánosságban meg is győződhetünk ebben vagy abban az irányban való előmenetelünkről.

Már pedig az általános, országos kiállítás nem lehet igazságos fokmérője az egyes vidékek kulturálfejlődésének, haladásának. Ha unos-unatlan egy-két középpontot szemelünk ki termékeink bemutatására, ha mindig csak Budapesten, vagy a kiszemelt néhány nagy városban halmozzuk csak össze a tőmérdek anyagot, ez sorvasztja, bénítja a vidéki életet, melyet amúgy is nehéz lélegzetűnek, renyhének tartanak. A központosítás a vidék rovására megy és teljesen megfojtja, előli, elenyvesztja a vidék szabad mozgását.

Az egyöntetű haladás, az arányos fejlődés érdekében igen kívánatos, hogy az egyes vidékeken friss életet, szabad vérkeringést teremtsünk. A helyett, hogy elvénne a vidéktől egyet-mást, inkább adjunk neki, támogassuk, segítsük addig, míg a saját lábán nem tud járni és így lassan, de előnyösen a vidéken is olyan élet fog kialakulni, melyre szükség van a műveltség, a gyors haladás mai korszakában.

A vidék önállósága, szabadabb mozgása, üde elvénése első sorban szerényebb eszközökkel és nem nagy vágyakkal létesített kiállítások útján érhető el. A helyi jellegű kiállításoknak nagy hasznat látjuk, mert egy-egy vidék, ha akár mezőgazdasági, akár ipari kiállítást rendez, nyilván tehetőséget érez erre s a résztvevők minden biznnyal a legjobbat, a legértékesebbet iparkodnak nyújtani, beigazolni akarván, hogy életképesek s helyüket minden szegyenkezés nélkül megállhatják.

Az utóbbi időben mind sűrűbben mutatkozik a hajlandóság, egyes vidéki kiállítások rendezésére. A nyaron négy helyen is rendeznek nagyobb szabású kiállítást, nevezetesen: Zsolnán, Gyulaán, Zomborban és Zentán és a jelk után itéve, mindegyik magyarán, széles terjedelmű lesz. Így maga a már megnyitott zsolnai kiállítás felér egy kisebb országos kiállítással, bár kizárólag a felvidék iparosai vesznek benne részt. Olyan nagy az érdeklődés, olyan széles körben talál visszhangra e kiállítás, hogy büszkeséggel tekintethünk Zsolna felé, a milyen bamulatos haladásról, milyen figyelemreméltó fejlődésről tanúskodnak s hogy az ilyen kiállítás milyen zsendülő életet, pezsgő elvéniséget terem az illető vidéken.

Zomborban és Zentán mezőgazdasági és ipari kiállítás lesz, mind a kettő szintén nagyobb terjedelmű, szélesebb alapon fekvőnek van tervezve és úgyszólván az egész Bucska érdekelt lesz bennük.

Érdekesnek ígérkezik a gyulai kiállítás is, annál inkább, mert Gyula az Alföld egyik legnagyobb ipartelep, iparosainak száma tekintélyes, termékei első rendűek, versenyképesek és hivata vannak a külföldi cikkeket kiszorítani. Nem szenved kétséget, hogy kiválóan is fog sikerülni.

Mind ezekre a kiállításokra tagadhatatlan szüksége van a vidéknek, mert ezek felfrissítik a társadalmi életet. Az erők nem forgácsolódnak el, nem húzódnak széjjel, hanem komoly, értékes összmunkában olyan dolgot létesítenek, mely az egésznek moz-

galmasabb képet kölcsönöz. A közönséget fűltségéből, egykedvűségéből felrázzák és hozzászakítják az érdeklődéshez, mely ha felkötötte: a vidék hatalmas segítő társat nyer a közönségben.

De meg, a jól megcsinált vidéki kiállítás nemes versenyre serkent más vidékeket is; tanulnak, összehasonlítanak és amijót, halasznot egymástól ellennek, azt felhasználják, értékesítik s a gyengébbeket is több ambicióra buzdítják. Rendezünk hát minél több vidéki kiállítást. Varmegyénknek is vannak okos, értelmes termelői, iparosai, rajtunk áll, hogy mi is kiállításban mutassuk be, mit tudunk.

Ismét a kivándorlásról.

Olyanok vagyunk, mint a dzsentimén, akinek annyi dolgot adnak a saját és mások lovgias ügyei, hogy miattuk nem ér rá kenyeret keresni a családjának, — mondta a mult hónap vége felé egy honatya a tövényhozás házában és e találó mondáshoz itt van mindjárt egy amerikai folyóirat statisztikája a kivándorlásról. — Azaz, hogy megfordítva, a b e v á n d o r l á s r ó l, mert odaát Amerikában az inváziót panaszolják és valóban megdöbbentő számokat mutatnak ki arról, hogy milyen óriási tömege a családoknak szakad el évente a vén Európától, hogy az újvilág földjén keressen boldogulást.

Az amerikai statisztika szerint több mint nyolczeszezer bevándorló szállt partra Amerika kikötőiben, a mult esztendőben, — tehát több, mint eddig bármelyik előző esztendőben. És a legtöbb kivándorló Olaszországból, Magyarországól és Ausztriából kel a tengeren. Olaszország déli részéből allitalog kétszer annyian vandoroltak ki, mint a mennyien születtek és az amerikai statisztikus szerint Felső-Magyarországon is nyolczeszer kevesebb a születtek, mint a kivándorlók száma; ami azonban alig hihető.

Nalunk a kivándorlásról írók sajátosság nézetek uralkodnak. Az őrségek lovgias ügyekben elfoglalt gavalier nemzet nem ér rá e fölül magának helyes képet alkotni. Pedig ideje volna már, hogy ne csak a kivándorlót nagy számadatait hozza elő, hanem azokét is, akik bizonyos ideig tartó külföldi kenyérkereset után hazatérnek. A helyes mérlegeléshez ezek számanak megismerése is szükséges volna, valamint adatok arról, hogy ezek külföldi munkájuk gyümölcséből mennyi vagyont küldtek haza és hazaérkezésük után hanyan voltak közülük jobb anyagi körülmények között, mint amilyenekben voltak akkor, amikor kivándoroltak.

Tévedés volna azt hinni, hogy más országokból nincsen kivándorlás. Nagyon is van, csak hogy az ottani kivándorló tömeg nem Amerika felé tart, hanem a tulajdon hazaja tulajdon gyarmataiba és csak a gyarmat nélküli országok kivándorlói mennek mind az amerikai Egyesült Államok földrére. Már most, két kategóriára oszlanak azok a kivándorlók, akik a gyarmataira országokból mennek ki és akiknek a többiekkel szemben kétségtelenül súlyosabb a helyzetük, — mert hiszen a francia gyarmatra vandorló francia, angol gyarmatra vandorló angol és németre vandorló német új hazájában is nemzete nyelvét, törvényeit, szokasait találja meg. Míg emez, ha tapasztalatlanul vagy elcsábítva indul útnak, a legnyomorultabb helyzetbe kerülhet a legtöbb esetben, a neki mérőben idegen ajkú és nemzetiségű, mas törvények alatt álló népek között.

A két kategória szerencsétlen része az az osztály, melyet a kivándorlói ügynökök csábítanak ki, nem is annyira az Egyesült Államokba, mint inkább Dél-Amerikába, ahol ingyen földeket ígérnek nekik, amelyek helyett kapnak nyomorúságot, maláriát és — halált. És az itthoni gavalier nem ér rá e felett gondolkodni, nem ér rá olyan törvényt hozni a kivándorlói ügynökök gazemberkedéséi ellen, amely e csálók kedvét örökre elvénne a további üzlemtől, hanem e helyett

csinal határozati színekurát, hogy valamiképen a régi vízbiztoság fogalma el ne tűnjék.

Hanem a másik kategória, a felvidéki kivándorlás bizonyos más szemmel való mérlegelés fáradságát is megérdemelné. Itt két dolog áll egymással szemközt. Egy részt a tény, hogy némely faluban csak asszonyok, gyermekek és öregek vannak otthon; a munkabírók kint járnak pénztkeresni Amerikában, — de éppen ez a tény mutatja, hogy nem örekre vándoroltak ki, hanem csak pénzt keresni vannak oda és e tekintetben, ha igazságosak akarunk lenni, ezeket nem ejthetjük más megítélés alá, mint azt a sok magyar diplomás embert, aki német, francia vagy angol földön értékesíti a tudását és szorgalmát.

És ha a felsővidéki postaigazgatóságok könyveit nézzük, láthatjuk, hogy milliókra megy az az összeg, melyet a kint dolgozók itthon maradt családjaiknak haza küldenek. S némely faluban ha járunk, azt tapasztaljuk, hogy annak minden felnőtt férfa tud angolul. Mind kint járt Amerikában, de mind haza is jött, mikor annyit keresett, hogy régi örkösége mellé még néhány hold földet vásárolhatott.

Kétségtelen ugyan, hogy a kivándorlás két olyan bajt okoz, amik allandó panasz tárgyai: a katonai szolgálat elkerülését és a munkáskéz hiánya következtében előállott napzárdragulást, amit a birtokosok éreznek meg. A megyék föliratai és panaszai is nagyobb részben ide vezethetők vissza: tudvalevő, hogy a megyebizottsági tagok nagyobb része országoserte földbirtokos és gazdálkodó. Hanem ezentől eltekintve, a felvidéken nem egy komoly és a népet ismerő ember van, akinek a panaszokkal egészen ellentétes tapasztalatai vannak az úgynevezett kivándorlás felől és éppen nem tartják ezt olyan ördögnek, mint amilyennek elbűsülködött újságírók olykor festeni szokták. Különböskéket kellene e szerint tenni egyik országgrésznek galádul kicsalogatott és a másik országgrésznek vagyonszerzés céljából öntudatosan kiindult utasai között.

Csak hogy persze, a gavallér a lovagias ügyeit intézi és nem ér rá az ilyes apróceprő dolgokkal foglalkozni, amik a kenyérkeresetre tartoznak.

Ujdonságok

Szentes, 1903. augusztus 6

— Csongrádvármegye új helységeivel.

A miniszterelnök mint helyügyminiszter most állapította meg a vármegyének területén levő helységek neveit, amelyeknek használata ezentől kötelező. A rendelet a legtöbb régi nevet változtatlanul érvényben hagyja, de a csongrádi járásban levő Csany község nevet Csanytelekre, Dorosma nevet Kis-kundorosmára, Magocs nevet Nagymagocsra és Teés község nevet Magyar térsre változtatta meg. Hivatalosan, vagy postai küldemények címzésénél tehát ezután a községek nevei így lesznek irandók.

— Áthelyezés. Treszkony János szentesi állami főgimnaziumi tanár a közoktatásügyi miniszter, saját kérelmére, a trensesi állami főgimnaziumban helyezte át. Az áthelyezett tanár utóda még nincs kinevezve.

— Csikódíjazás. A csongrádvármegyei gazdasági egyesület f. évi szeptember 6-án, a város Jurenak-féle háza udvarán, csikódíjazást rendez, melynél aszopós csikóval elővezetett kancáknak 4 és a 3 éves kancacsikóknak szintén 4 díj van kitűzve és pedig a szopós csikóknak két 100—100 koronas, egy 60 koronas és egy 40 koronas, a 3 éves kancacsikóknak pedig egy 130, két 100 és egy 70 koronas díj. A versenyre elővezethető minden csongrádmegyei lakos saját tulajdonában levő fiaszancája, ha az illető hatóságilag vagy két tanúval igazolja, hogy a kanca egy év óta az ő tulaj-

dona és a csikót nála ellettel, továbbá minden csongrádmegyei lakos saját nevelésű, állami, vagy hatóságilag engedélyezett magánmentől származott 3 éves kanca csikója. Az elővezetendő lovakat és csikókat legkésőbb f. évi szeptember hó 6-án reggeli 8 óráig be kell jelenteni a egyesület titkári hivatalánál, mert az előre be nem jelentett lovak nem díjazhatók és az állami vagy egyesületi díjakat a vármegyei törvényhatóság területén lakó gazdák jóságai, Szentes város díjat csakis szentesi gazdák jóságai nyerhetik el. Az egyesület elnöksége a csikódíjazásra vonatkozó hirdeményt ma küldi szét a megyebeli községekhez, melyek előjárják ez úton is felkéri, hogy a hatóságuk alá tartozó gazdákat jóságaiknak a versenyben való részvételére buzdítsák.

— A csendőrszárny áthelyezése. Többször irtunk már róla, hogy az eddig Szege-den volt csendőrszárnyparancsnokságot hoz-zánk, Szentesre helyezik át. A tisztek, — egy százados és egy főhadnagy — csak szeptember első napjaiban foglalják el hely-lyüket, mert a hivatali helyiséget csak akkorra készíthetik el. A szárnyparancsnoksági teend-őket azonban már a f. hó 1-től nem Szege-den, hanem nálunk, Szentesen végzik el. Így már azok a jelentések, melyek eddig a sze-gedi szárnyparancsnoksághoz érkeztek az örs-őktől, most Szentesre küldetnek át és itt dolgoztatnak fel.

— Kerületi tanonc- és segéd munkakiállít-ás. A szegedi kerületi tanonc- és segéd-munkakiállítási ügyében az iparosok tájékoz-tatására közöljük, hogy téves az a hír, mint-ha a kiállítandó tárgyakat f. hó 11-ig fogadná el a rendezőség. A kamara e hírrel szemben felhívja az iparosok, a kiállító segédek és tanoncok figyelmét arra, hogy a kiállítandó tárgyak f. hó 5-ig küldendők be; csupan ki-vételiesen előre bejelentett és kelően ind-ólt esetekben kaphatnak egyesek halasztást f. hó 7-ig, mert a kiállítási megnyitása f. hó 11-én lesz, a bírálat pedig az ezt megelőző napon, 10-én, f. hó 9-én tehát már mind-nenek el kell rendezve lenni, amihez pedig, tekintve a kiállítók nagy számát, még sok idő kell. Ezért ismétlenül felhívja a kamara a kiállítókat, hogy lehetőleg minél előbb, de legkésőbb csütörtökig okvetlenül szállítsák be tárgyaikat Szege-dre, a polgári leányiskola (Tisza Lajos-körút) épületébe, ahol 8 órától 12-ig és délután 3 órától 6 ig allandóan nyitva van a kiállítási iroda.

— Makó—nagy-szentmiklósi vasút. A vásárhely—makó—nagy-szentmiklósi vasútnak a nagyszentmiklósi régi állomástól a Maros hídjáig terjedő szakasza már kiépült és e vonalszakaszon az üzemelt a napokban vezet-tek be, Fodor József vállalati főmérnök felügyelete mellett. Most már naponkint több teherkocsiból álló vonat fog a szakaszon közlekedni és az üzem további vezetésével Kánn Ödön szakaszmérnököt bízták meg.

— Az egyetemi ifjak Tisza-ünnepé Na-pos, nem nyáriasan rekkenő időjárás mellett valóságos kis népvándorlás indult meg vasár-nap délután a városból a Tisza partjához, ahol közvetlenül a hajókikötő fölött levő tér-ségen ekkor rendezték a mi egyetemi ifjaink a tiszauddnnpélyüket és ennek keretében az országos olimpiai versenyt, melyre Budapest-ről is többen jöttek le, mérkőzni a kitűzött díjakért. A versenybíróság elnöke Csathó Zsigmond dr. főispán volt és a versenyés egy Csongrádúti Szentesig terjedő távúszással kezdődött, melyben az első — aranyérem — díjat Horváth Elemér Bpestről, a balatoni úszóegyesület tagja, a második díjat,

Biegelbauer Árpád a budapesti úszó-egyesület tagja, a harmadik díjat, bronzér-met pedig Kádár Lajos szentesi műggye-temi hallgató nyerte el. A 300 méteres gyorsfutás első nyertese, aranyéremre Gorka Ágoston Bpestől, második, ezüstéremre Beliczay Viktor és a harmadik, bronzéremre Abaffy Zoltán, mindkettő szentesi lett. Az 1500 méteres síkfutás első nyertese szintén Gorka Ágoston, a 2-ik Klein József, a 3-ik Szabó Árpád; a sulydobás első díjat Pali Antal, a második Mihály Gyula, a harmadik Götzte Andor, a távolgáras első díjat Gorka Ágost, a második Beliczay Viktor, a gyorsúszás első díjat pedig Olsz Pal bpesti, Ónody Géza szentesi és Székely József budapesti versenyzők nyerték el. A verseny után a nagyszámu közönség a terített asztalokhoz ül, melyekre kiválóan izletes, jó halpakrikát tált fel Deszofi József, a központi szálló bérlője, akit a gyors és pontos kiszolgálásért is dicséret illet. Az egyetemi ifjak meglehetően elégedve az elért sikerrel, mert kellemes, élvezetes napot szereztek a közönségnek.

— Színházi játérend. Pesti Háza Lajos, a szabadkai színi kerület igazgatója szintársulataival a hét elején városunkba érkezett, egyelőre 12 előadás tartására, mert az igazi színi évadunk majd csak szeptember közepén kezdődik. A szintársulat tegnap este mutatkozott be »B o b e r c e g« operetben; véleményül azonban majd csak néhány előadás után mondunk róla. Most csak az első 10 előadás játérendjét közöljük a következőkben: Ma este »D o k t o r ú r« bohózat ujdonság; pénteken zónaelőadásban »K a t a l i n a« operett; szombaton Monna-Vauna dráma ujdonság; vasárnap »A b a j u s z« dalosjáték ujdonság, hétfőn »C a s a n o v a« operett ujdonság; kedden »A n n u s k a« vigjáték ujdonság; szerdán »D r o t o s t o t« operett ujdonság; csütörtökön »A föld« színmű ujdonság; pénteken zónában »A s v i h a k o k« operett; szombaton »R i p p v a n W i n k l e« operett; vasárnap Rakóczi em-lék ünnep, melynek műsorát ezután állapítják meg.

— A dorosmai templom faliképei. Dorosma község a kegyurasági római kathoikus templom festőművészeti munkálatainak biztosítására pályázatot hirdetett meg és a pályázat rendezésével a magyar képzőművészeti egyesületet bíztá meg. A kivándó fal-festészeti munkálatokra a község 6000 koronát irányzott elő. A pályázat határideje f. évi október hó 15-én jár le. A pályabíróság tagjai: Dudits Andor, Grünwald Béla, Jámbor Lajos, Tornai Gyula festőművészek és a község három kiküldöttje — lesznek.

— Változások a tanítótestületben. A közoktatásügyi miniszter Nagy Maria zalatnai állami polgári leányiskolai tanítónőt a csongrádi állami polgári leányiskolához, P o z o r s z k y Valéria csongrádi tanítónőt pedig a belényesi állami polgári leányiskolához helyezte át.

— Olcsóbb lesz a telefon. A posta-és táviróigazgatóság most végzi a telefonháozatra vonatkozó új beosztásnak cím-munká-latait, melyek a távbeszélési díjak leszállítását célozzak. Tervbe van véve a városok közötti telefonösszeköttetést zónarendszer alapján reformálni és ennek megfelelően a távbeszélés kisebb távolságra olcsóbb lesz. Ezzel reméli az igazgatóság a telefon használatát szélesebb körre kiterjeszthetni.

— Szentes pótvásár kör. A nyári országos vásárukat a ragadós száj- és köröm-fájás miatt akkor fennállott jóságzárlat egé-

szen tönkre silányította, mert hiszen e zárlat miatt hasított körülmények között egyáltalán nem volt szabad erre a vásárra felhajtani, ami érzékeny veszteséget okozott a gazdaközönségnek, de a városnak is, mert a helypénz-jövedelmet is csökkentette vagy 600—800 koronával. A városi tanács ennek folytán elhatározta, hogy pótvásár tartására kér engedélyt a kereskedelemügyi minisztertől. A pótvásárt, ha az engedélyt kinyerni sikerül, e hó végén tartják meg.

— **Öngyilkossági kísérlet.** Egy szerencsétlen asszony: B o z a Etel, G a l Józsefné IV. tizedbeli lakos akarta elemészteni f. hó 4-én a megunt életét, Gyufa oldatot ivott a boldogtalan, akit szenvedett súlyos sérüléseivel most otthon ápolnak a férje lakásán.

— **A kóbor cigányok ellen.** A román belügyminisztérium tiltotta a kóbor cigányoknak román területre való bebocsátását, tekintet nélkül arra, hogy van-e az illetőknek szabályszerű igazoló okmány a birtokukban, vagy nincsen. A román kormány ezen intézkedése felől a közös külügyminisztérium értesítette a magyar belügyminisztériumot, amely most körrendeletet adott ki a törvényhatóságokhoz a kitiltás publikálása végett és egyúttal felhívta a törvényhatóságokat arra, hogy ezentúl a kóborcigányok részére szülői külföldi útlevél-ajánlati tabázatokat ne terjesszék fel a minisztériumhoz és a kóborcigányoknak határáteljesítő igazolványt ne állítsanak ki.

— **Szalma úr és a kisbögő.** Szalma Mihály horgosi magyarnak szörnyű nagy kedve támadt a napokban. Szalma-lánját otlogatni betért a csardába, ahol cigányzenek mellett dicsértte az urat kivilagos-kiviradg. Mikor aztán már nagyon lógott Szalma úr a szesz, gondolt merészet és nagyot és — fejfel nekügrött a kisbögőnek. A manóver gyönyörűen sikerült és a kosfejű magyart úgy kellett kifűrészelni a kisbögőből. Szalma annyira meg volt elégedve önmagával, hogy a bögőért semmit sem volt hajlandó fizetni, mire a kisbögős, családi néven R á c z Sándor feljelentést tett ellene a járásbírósnál. A panaszos bögőstől együtt jelent meg a bíró előtt és el is jászott ott egy keserves nótát annak a bizonyítására, hogy a bögő nagyon beteg. A járásbírósg az ügyben megindította az eljárását.

— **Szerencsétlenül járt munkás.** Egy szegény munkásembert szállítottak be f. hó 3-án este Sövényházáról a szegedi kórházba. B a c s a i János 45 éves béres B e r g e r Mór sövényházi bérlőnél volt alkalmazva. Folyó hó 3-án búzat hordtak be a földről és az egyik szekér, amelyiken B a c s a i volt, felborult. A béres olyan szerencsétlenül zuhant e közben a földre, hogy jobb lába eltört. A szerencsétlen bércst most a kórházban ápolják.

— **Gyujtogatás.** Szegvárról jelentik, hogy ott a mult éjjel ismeretlen tettesek felgyújtották Mezei Anna házat. A tüz csakhamar elfojtották a szomszédok, akik a tulajdonosnővel együtt nagy meglepetéssel állapították meg, hogy gyujtogatás készült. A ház különböző részein ugyan mindenféle gyújtóanyag, kén, kanóc volt egybehalmozva. A csendőrség most erélyesen kutat a gonosz lelkék után.

— **Elfogott tolvaj.** A szegedi kir. ügyészség fogházába híres tolvajt szállított be a napokban a kisteleki csendőrség. R o z s n y a i János kisteleki henteslegény valóságos réme volt a községbeli inasgyermeknek, akikől az utcán elarabolta náluk levő kis pénzüket. A jeles alak e mellett az élcimi cikkeket lopásá terén is serény munkásságot fejtett ki, amiért aztán most letartóztatták és az ügyészség fogházába kísérték.

Felhívás

Szentes város közönségéhez.

A Rákóczy ünnepély rendező-bizottsága felkéri a háztulajdonosokat, hogy f. hó 16-án vasárnap házaikat fellobogozni sziveskedjenek. Ugyancsak felkéri a kereskedőket és az összes lakosságot, hogy ezen nap estéjén kirakataikat, illetve ablakaikat fényesen kivilágítsák. Hogy ez által is tanfeljelt adják a nagy Rákóczy iránt tápiált, soha ki nem alvó hazafias érzelmüknek.

Tisztelettel:
A rendezőség.

Borszék, Szováta, Tusnád, Bálványosfüred, Kovászna.

Az erdélyi részek ezen híres fűrdőire rendezni kirándulást a székely társaságok. A utazás Marosvásárhelyről augusztus 18-án veszi kezdetét.

Nevezetes látványok: Marosvásárhely, Szászrégen, Csíkszereda, Kézdivásárhely, Brassó városok. Székely, csángó, szász és oláh községek. A román határszél Tölgyesnél, Predealon és Sinaiban. Örmény templom Gyergyószentmiklóson. A vécsi várkastély, hol Kemény Simon és János Zsigmond laktak.

Csik-Szt-Domokoson Bathori Andras fedjedelm sirja. Madéfalva, Bukov osztrák generalis székely irtásának színhelye. Továbbá a szovátai sóhegyek, sziklák és sósavak, a parajdi sóbánya, Szent-Anna tó, a világhírű Budos kénbarlang, Bálványos vár, a tűzmadó székelyek fészke, a Pokolsár Kovásznán. A Maros és az Oit folyók forrásai stb.

A kirándulók az utat a Székelyföld leg-szebb vidékein, a Maros és Olt völgyében, a keleti Kárpátok és a Hargita hegység vadregényes hegyi útjain kocsin teszik meg. Borszéken két napot töltenek és részt vesznek a Szent István napi ünnepélyen (tűzijáték és ba.)

A kirándulókat végig az egész székelyföldi úton a székely társaságok fogadják és kalauzolják.

Részvételi költség teljes ellátással, vasúti- (II. oszt. 16 zóna) és kocsis díjakkal együtt, az I. csoportban (12 napi út) 120 korona, a II. csoportban (9 napi út) 84 korona.

Jelentkezési határidő augusztus 12-ke. Az érdeklődőknek részletes úttervet és költségjegyzéket küld Maros-Vásárhelyről a Székely Egyesület és Székely Társaságok irodája.

Irodalom.

A **»Vasárnapi Újság»** augusztus 1-iki száma 24 képpel s a következő tartalommal jelent meg: »Rákóczi-ünnep Kassán« (képekkel a kassai Rákóczi-ünnepről és a kassai Rákóczi ereklye-kiállításból). Lampérth Gézától. — »Bujdosó kurucz dala.« Költömeny Thy Kálmántól. — Regénytár: »A tudós családja.« Spanyol regény. Irtá Armondó Palació Valdés (képekkel). — »A halott halász.« Elbeszélés. Irtá ifj. Korányi Frigyes. — »A Rákóczi-kiállítás képei.« (II. Rákóczi Ferencz atyja, neje, fiai és nővére arcképeivel). — »Egy magyar pap levele XIII. Leó pápa megválasztásáról.« — »Róma a pápa halálakor.« Római levél dr. Kovács Dénes-től (képekkel a pápa temetéséről). — »Baró Burián István, az új közös pénzügyminiszter« (arcképpel). — »A napszúrásról.« Egy orvos cikke. — »Hogyan operáltak meg a pápát« (képpel). — »A szolnai iparkállítás« (képpel). — Irodalom és művészet Közintézetek és Egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. rendes heti rovatok.

A **»Vasárnapi Újság»** előfizetési ára negyed évre négy kor. »Politikai Ujdonságokkal és »Világrónák«-val együtt, hat korona. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, IV., ker. Egyetem-u. 4. sz.) Ugyanígy megrendelhető a »Képes Néplap« a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

Felelősszerkesztő: **BÁNFALVI LAJOS.**
Társzszerkesztő: **MÁTÉFY LÁSZLÓ**
Kiadótulajdonos a **»Szentes és Vidéke«** könyvnyomda

Értesítés.

A nagyrabecsült szülöket tisztelttel értesítem, hogy a szünidő alatt úgy zongoratanításra, mint francia és német nyelv oktatásra tanítványokat elfogadok.

Farkas Gizella
okl. tanítónő.

Lakás: Szvaton Józsefné vásárhelyi utcai házában, ahol több rendbeli lakás kiadó. Ugyancsak Szvaton Józsefnének derek-egyházoldali szántóföldje haszonbérbe kiadó. 12—6

Sok pénz!

100 koronáig kereshetnek havonként minden állású egyének, tisztességesen (melékkeresetnek is).

Közelebbit **»Reell 71«** alatt a **Merkur hirdetési osztályánál, Stuttgart, Bergstrasse.** 52—5

Díj-feladvány.

Felosztásra kerül:

- 10 drb. arany óra
- 10 rdb. briliánsgyűrű
- 10 drb. ezüst óra
- 150 drb. zenítő selyence
- 150 drb. valódi selyemkötő
- 700 drb. valódi selyem zsebkendő
- 100000 drb. igen érdekes könyv és röpirat.

»Volkshilfe« kiadóhivatala, hogy a hosszú életről, egész-évről és gyors meggazdagodásról írott prédikációi általánosan elterjedjenek, a következő díjfeladványt teszi közzé:

| | | |
|---|---|---|
| 2 | 5 | 8 |
| 2 | 5 | 8 |
| 2 | 5 | 8 |

Aki e 9 számot az adott négyzet hasábjában úgy tudja összeállítani, hogy azok összege minden sorban és irányban 15 legyen, és e megoldással együtt levélbetyekben 50 fillért beküld, megkapja, német nyelven írva a »Volkshilfe«-t és egyikét a fent elsorolt jutalmaknak, amelyért jótállunk, bérmentesen küldve. A jutalmak kiosztása szigorúan a »Volkshilfe«-ben közzétett program szerint történik.

Cím: 7. A Greussing a »Volkshilfe« képviselőjének, Bregenza, Bodensee. 16—

Férfiak ingyen kapnak

egy legújabb találmányú gyógyszer, mely az elvesztett erőt visszaadja. Mindazok, akik érte irnak, ingyen kapnak egy próbacsomagot, egy 100 oldal vastag könyvet együtt, postaszállítmányköltség nélkül beomagolva. A legcsudálatraméjűbb csudagyógyszer ez, mely már ezeket megmentett, akik jüköri kicso-pangások folytán erújüket vesztették vagy ezenközben betegeseket szerettek. Ez okból elhatározta az intézet, mindenkinek — aki kéri — egy csomag gyó-gyszer magyarázó könyvcsekkel díjtalanul küldeni. E házi szerrel otthon gyógyítható a baj és minden, aki jüköri kicso-pangások folytán nemi bajokban, szellem-gyengeségben vagy chronikus betegesében szenved otthon gyógyíthatja magát. Ez a gyó-gyszer közvetlenül ama szervekre hat, melyek erősítésre szorulnak és csúds erdeményül gyógyítja meg az évek óta állandóan betegeket is. Öregék és ifjak ir-hatnak e, az alatt jelzett címen a »State Medical Institut«-nak, honnan a próbacsomagot címünkre azon nal megküldik. Az intézet első sorban azokat akarja megmenteni, akik gyó-gyekezelésük végett otthonukat el nem hagyhatják. A próbacsomag is megmu-kat, milyen könnyen lehet e borzalmas betegeségek-ből otthon is kigyógyulni. Az intézet nem tesz kivételt. Mindeki, bárhonnan magyarul is írhat a gyó-gyszerért, amire a legnagyobb diszkrió mellett díjtalanul elküldik neki a próbacsomagot a magyarázó könyvvel együtt. Irjon tehát — akinek kell — min-denki azonnal. A küldemény olyan szépen van cso-magolva, hogy senki se tudja meg a tartalmát. A levelet így kell megcímezni: State Medical Institute 6901 Elektron Building, Fort Wayne, Ind. Amerika és minden levél portamentesen küldendő.